

“24/11/2021 tarihli ve 7343 sayılı Kanunun 5. maddesiyle İcra ve İflas Kanunun 36. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bölge adliye mahkemesi veya Yargıtaydan" ibaresi "takibin yapıldığı yer icra mahkemesinden" şeklinde bu düzenlemeye bağlı olarak üçüncü fıkrasında yer alan " bölge adliye mahkemesi veya Yargıtayca " ibaresi " icra mahkemesince " şeklinde değiştirilmiştir.

Bu değişiklik kanun gerekçesinde; " ...İcranın geri bırakılması kararının alınma süreci, ‘bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay’ nezdinde ilave iş yükü oluşturmakta, borçlunun veya vekilinin özel takibini gerektirmesi nedeniyle zaman ve emek kaybına neden olmakta, yine işlemlerin süreye tabi olması nedeniyle aksamalara ve mağduriyetlere neden olabilmektedir..." şeklinde belirtilmiştir.

İcra ve İflas hukuku, icra ve iflas takiplerinin usul hukuku niteliğindedir. İcra ve iflas hukukunun en önemli kaynağı İcra ve İflas Kanunu olup bu kanun, icra ve iflas takibinden tahsile kadar uygulanması gereken usul hükümlerini düzenlemektedir. Kanunun, usul hükümleri ile icra takibinin tarafları arasında menfaat dengesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

İcra ve İflas Kanunun 36. maddesi ilama dayalı icra takipleri yönünden icra takip işlemlerinin usul hükümlerini düzenleyen fıkralar içermektedir.

"İcranın geri bırakılması (yani kararın icrasının geçici durdurulması) kararı, aslında kanun yolu incelemesi çerçevesinde bir tür geçici hukukî korumadır. Çünkü kararın doğru olup olmadığını denetleyen üst yargı organının, henüz bu konuda asıl kararını vermeden önce, onunla da bağlantı içinde en azından o andaki duruma göre geçici bir denetimle ilk derece kararını haklı görüp görmemesi kapsamında, icrasını durdurmaya yönelik bir karar söz konusu olacaktır. Kanun yolu denetiminde asıl inceleme ve karar verme yetkisi BAM veya Yargıtay’dayken, onun öncülü veya daha doğrusu geçici hukukî koruma kararı niteliğindeki bir kararı ilk dereceye bırakmak doğru değildir. "(Özekes, Muhammet Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi sy. 2022-2 (Eylül 2022): 57-78.)

Hukuk Muhakemeleri Kanunun 367. maddesi;

"(1) Temyiz, kararın icrasını durdurmaz. İcra ve İflas Kanununun icranın geri bırakılmasıyla ilgili 36. maddesi hükmü saklıdır. Nafaka kararlarında icranın geri bırakılmasına karar verilemez.

(2) Kişiler hukuku, aile hukuku ve taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe yerine getirilemez." hükmüne yer vermektedir.

Kanun metni ile hangi kararların icra yoluyla infaz edilmesi için kesinleşmesi gerektiği sayılmış olduğundan bu kararlar dışındaki tüm kararlar kural olarak kesinleşmesine gerek olmaksızın ilk derece mahkemelerinde verildiği anda icraya konu edilip infaz edilebilir niteliktedirler.

Kanundaki bu sınırlamanın amacının; icrası halinde sonuçları dönülemez olan kararlara ilişkin kararların kesinleşmesi gerektiği, bunun dışında kalan kararlar yönünden ise ilam alacaklılarının; lehlerine hükmedilen hak ve alacaklarına bir an evvel kavuşması olduğu değerlendirilmiştir. Kanunda İİK'nın 36. maddesi hükmü saklı tutulmuştur.

İİK'nın 36. maddesinde düzenlenen icranın geri bırakılması ise kanun yolu incelemesi sonunda ilk derece mahkemelerinden verilen kararların bozulma / ortadan kaldırılma ihtimali bulunduğundan henüz ilk derece mahkemesi kararı Yargıtay incelemesi sonunda bozulmadan veya Bölge Adliye Mahkemelerince ortadan kaldırılmadan ,icra edilmesi halinde ağır sonuçlar doğurabileceği veya kararın bozulma ihtimalinin istinaf ile temyiz dilekçesinden anlaşılabildiği hallerde verilen, icra takibinin kanun yolu incelemesi sonuna karar durdurulması/ ertelenmesi şeklinde tanımlanabilir.

Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

Adli Yargı sistemimizde kanun yolu incelemesi ile görevli ve yetkili makamlar Bölge Adliye Mahkemeleri ile Yargıtay'dır.

Aynı derecede bulunan ilk derece mahkemelerinin, birbirlerinin kararlarını incelemesi /denetlemesi mümkün değildir. Bu sebeple İcra Mahkemeleri tarafından icranın geri bırakılması kararı verilirken; kararı veren ilk derece mahkemesinin kararının bozulup bozulmayacağını ön görebilmesi mümkün değildir.

İcranın geri bırakılması kararlarının İcra Mahkemesince verilmesi; asıl kararlarının farklı kanun yoluna tabi olmasına rağmen geçici de olsa yatay denetime tabi tutulması gibi bir sonuç oluşmaktadır. Bu sebeplerle itiraz konusu kuralların Anayasa'nın 36. maddesine aykırı olduğu değerlendirilmiştir.

Öte yandan Anayasa'nın 35. maddesinde "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz." denilmektedir.

Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır.

Başka mahkemenin kararının yerinde olup olmadığını; bozulma / ortadan kaldırılma ihtimali olup olmadığını belirleme ve kararı denetleme görevi ile yetkisi İcra Mahkemelerinde olmadığından İİK'nın 36. maddesinde yazılı teminatların sunulması halinde İcra Mahkemelerince seri halde icranın geri bırakılması kararları verilmektedir. Bu husus ise kanunen icrası için kesinleşmesine gerek bulunmayan ilamlardan kaynaklı alacakların, yeterince inceleme yapılamadan icranın geri bırakılmasına karar verilmesi sebebiyle, alacaklıya ödenmemesi veya geç ödenmesi sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Alacaklının alacağına geç ulaşmasının İcra Mahkemelerince yeterli inceleme yapılamadan İcranın geri bırakılmasına karar verilmesi sebebiyle de itiraz konusu kuralların Anayasa'nın 35. maddesine aykırı olduğu değerlendirilmiştir.

Yukarıda açıklanan sebeplerle kanun maddesinin aşağıda belirtilen emredici kısımlarının iptali için somut norm denetimine başvurulması gerekmiştir.

Karar; Yukarıda açıklanan sebeplerle,

1- 2709 Sayılı 1982 Anayasasının 35. ve 36. maddelerine aykırılık teşkil ettiği değerlendirilen, 24/11/2021 tarihli ve 7343 sayılı kanunun 5. maddesiyle değiştirilen 2004

sayılı İcra ve İflas Kanunun 36. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "takibin yapıldığı yer icra mahkemesinden" ve aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan "icra mahkemesince" şeklindeki emredici kısımların Anayasa'nın 35. ve 36. maddelerine aykırılığı nedeni ile iptali için Anayasanın 152. ve 6216 sayılı kanunun 40. maddeleri gereğince Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına,

2- Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davanın geri bırakılmasına,

3- Anayasaya aykırılığın değerlendirilmesi için, gerekçeli başvuru kararının aslı, başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneği ve dava dilekçesi ile dosyanın diğer ilgili bölümlerinin onaylı örneklerinin Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine,

4- 1982 Anayasasının 152/3. maddesinin amir hükmü gereğince dosyanın Anayasa Mahkemesine gelişinden başlamak üzere 5 (beş) ay içerisinde karar verilmesinin beklenilmesine, bu süre içerisinde karar verilmezse davanın yürürlükte Kanun hükümlerine göre sonuçlandırılmasına,

Dosya üzerinden yapılan inceleme sonucu karar verildi.”